

Naročnina listu: Celó leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celó leto 140 din. Inserter ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

P. n. Zagodovinsko društvo, Koroška c. 10. Maribor

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine prosta. Telefon interurban št. 115.

Politika v vojski.

Glede pri nas razširjenega mnenja, da se ne more nobeno **važno politično vprašanje** rešiti brez aktivnega sodelovanja gotovih nelegalnih in nepriznanih vojaških politikov, prinaša glavno glasilo Davidovičeve demokratske stranke »Demokratija« v Beogradu članek, ki obtožuje na eni strani radikale političnega zastupljenja vojske, na drugi strani pa svari oficirje pred posledicami in pred koncem radikalskega intrigiranja. Politični pokret, ki so ga radikali zavedli v oficirske vrste, je podpiran seveda tudi od slabe vesti nekaterih višjih vojaških činiteljev, ki se bojijo odgovornosti za razna svoja dela, storjena iz motivov, ki so daleč od patrijotizma in od vsake politike izvzema, da se lahko tudi koristljubje imenuje politika.

Pri nas razni poskusi sicer niso redki slučaj, imamo pa vendarle dovolj izkušenj in kar se tiče politike v oficirskem zboru, bi lahko tudi sami oficirji vedeli, da prinaša samo razočaranja in veliko škodo za državo, kakor tudi za same oficirje. Pri tem razočaranju in škodi je dobro znana vloga radikalov. — Misli se pri tem na boj radikalov proti oficirski organizaciji »Črna roka«. Radikali so to organizacijo tolerirali in izrabljali, dokler jim je šlo v račun, ko jim je pa postal pred svetovno vojno njen vpliv prevelik, so pa sklenili in izvedli njen pogin brez izbire sredstev. Po solunskem procesu so njene voditelje justifikirali, važnejše člane so vrgli v ječo, kjer so še danes, in kot svoje orodje so si ustanovili drugo nelegalno oficirsko organizacijo, imenovano — »Belo roko«.

Nekateri vojni činitelji že po svojem položaju pridejo v prilike, da hote ali nehotе sugerirajo svoje politične misli in nazore na onih mestih, kjer so take sugestije zelo občutljive. Prevelike važnosti na to sicer ni treba polagati, ne sme se pa stvar podcenjevati zlasti sedaj, ko je na dnevnem redu preobrat celotne politične orientacije. Za spoznanje in priznanje resnice je treba česte precej poguma, so pa ljudje, ki v njegovem pomanjkanju rajši gledajo nazaj, kot naprej. V današnjem političnem momentu so omahljivci sploh zelo škodljivi in bolj kot kdaj poprej nevarni vsi taki politiki in nepolitiki, ki vsiljujejo in raznašajo svoja neprimerna in zastarela mnenja. Geslo današnjih dni je ustvarjanje dobrih odnošajev med Srbi, Hrvati in Slovenci in vsi se morajo zavedati, da brez tega ni ne reda in miru in tudi ne državne, ne nacionalne in ne vojaške moči.

Odnošajev med Srbi, Hrvati in Slovenci ni kvaril narod, kvarili so jih pa nezavedni in nazadnjaški politiki, eni iz zlobe in za dober profit, drugi pa vsled svoje zakrnjenosti, ki izhaja deloma tudi iz nevednosti. Sploh je pa politika v vojski v vsakem slučaju zelo nevarna, vojska izgubi vsled nje svoj namen in svoje cilje ter postane lahko pravi hudournik, ki je izgubil svojo pota in svojo strugo. Razne države nam dajejo primer, kako pogubonosna je politika v oficirskih vrstah.

Tudi radikalom je bilo jasno, da vojska ne sme služiti kot politični činitelj, a so vendar v njenih vrstah vzgojili svoje pretorijance, da se z njihovo pomočjo obdržijo na oblasti in da jih tudi uničijo, če jim enkrat niso več potrebni. Danes jih hujskajo ter vpregajo v svojo politiko, jutri bi jih pa postrelili, če bi se prerili zopet do oblasti. Naši oficirji bi morali imeti v tem pogledu že dovolj izkušenj ter bi lahko z večjo energijo odpovedali radikalom slepo službovanje.

Pokret, ki ga danes vodijo pošteni srbski politiki pod vodstvom Ljube Davidoviča, ni samo srečen za državo in za odnošaje med njenimi narodi, ampak bo gotovo srečno odstranil veliko in nevarno zlo, ki se imenuje politika v vojski ter bo napravil parlament za edino torišče izmenjavanja političnih nazorov. Politika v vojski se je začela tedaj, ko so radikali teptali parlamentarizem in ko danes parlamentarna načela zoper zadobivajo svojo moč in veljavo, je tudi naravno, dajenja s tem politika v vojski.

Politične beležke.

Pred podpisom ukaza o imenovanju ministrov HRSS. Ko se je v ponedeljek zvečer vračal predsed. vlade od daljše avdičence pri kralju, je bil naenkrat obkoljen od velikega števila novinarjev, ki so silili vanj z vprašanji o situaciji. Davidovič je bil dobro razpoložen, a ker se mu je mudilo v predsedništvu vlade, je na kratko odgovoril: »Vse je gotovo in zelo dobro!« Na vprašanje o razgovorih z Nj. V. kraljem, je ponovil kraljeve besede: »Kako naj bi bila situacija labilna, ko pa imate večino v parlamentu in moje popolno zaupanje!« — Davidovičeve izjave so novinarji sprejeli z živijo-klici in v Beogradu se že pripravljajo ovacije povodom vstopa članov HRSS v vlado.

Beneška konferenca. Za 1. oktober določena jugoslovensko-italijanska konferenca v Benetkah je definitivno preložena na 9. oktober, ker še ni pripravljen ves razpravni material. Kakor javljajo rimski listi, bo kon-

ferenca v prvi vrsti obravnavala: a) organizacijo obmejne službe in b) vprašanje narodnih manjšin na Reki. V diskuzijo pridejo še druga, z izvedbo reškega sporazuma združena vprašanja. Prvotne vesti rimskega tiska o sestanku Mussolini—dr. Voja Marinkovič se ne potrjujejo.

Kongres neodvisnih radikalov. V nedeljo se je v Beogradu vršil kongres neodvisnih radikalov iz cele države in je sprejel sledečo resolucijo: Deželna konferenca neodvisnih radikalov, pripadnikov pokojnega Stojana Protiča, pozdravlja pokret resničnih radikalov, ki streme za tem, da se odpravijo vse ovire, ki poskušajo to najstarejšo, najzaslužnejšo in največjo stranko našega naroda potisniti s pravega pota in jo vreči izven vpliva na državne posle. Obsoja osebni režim v stranki, ki je predvsem kriv tudi strahovite korupcije v strankinem vodstvu in izraža globoko prepričanje, da bo to zlo uničeno. Iskreno pozdravlja delo za bratski sporazum Slovencev, Hrvatov in Srbov in smatra, da v tem ne leži samo rešitev te narodne države, pač pa se s tem omogoča tudi ujedinjenje vseh južnih Slovanov v veliko, narodno državo, ki bo obenem tudi največje jamstvo notranjega miru v jugovzhodni Evropi. Neodvisni radikali ne vodijo borbe proti radikalni stranki, in niti ne žele s svojim delom stranko oslabiliti. Oni se organizirajo v svojih organizacijah, ker drugače ni mogoče voditi borbe proti enostranskemu in nasilnemu reševanju našega notranjega državnega vprašanja, kakršno vsiljuje danes i stranki i zemlji strankino vodstvo, in se hoče ujediti z vsemi ostalimi zdravimi elementi stranke v onem trenutku, ko se iz stranke odstranijo oni, ki so zapeljali stranko na stranska pota v njeno lastno škodo, kakor tudi na škodo narodnega edinstva in narodne dinastije, ko so se izneverili slavni preteklosti radikalne stranke.

Spori med radikali. V nedeljo je v Šabcu zboroval okrožni odbor radikalne stranke in je prišlo do burnih debat in prepirov, ker se je od ene strani zahtevala izključitev poslanca Rankoviča iz stranke. Predlog je naletel na močno opozicijo in razvila se je ostra debata o vprašanju korupcije in korupcionistov v radikalni stranki.

Vojvodinska ljudska stranka. Bunjevaško-sokaška stranka se je razširila v vojvodinsko ljudsko stranko z geslom državljanske enakopravnosti narodnih manjšin. Stranka se dobro razvija in je pričakovati, da postanejo njeni sestavni del tudi Nemci in Madžari.

Obmejni spor med našo državo in Albanijo. Ko so Albanci vdrlí na črnogorsko ozemlje, je albanski skaderski prefekt obiskal našega konzula v Skadru ter obljubil vse storiti, da se preprečijo nadaljni vpadi. Ko so Črnogorci zasledovali Albance ter prekoračili mejo, je vložil albanski poslanik v Beogradu svoj protest. Nekateri pariški listi poročajo, da se je albanska vlada obrnila na italijansko vlado s prošnjo za posredovanje v obmejnem sporu.

Po svetu.

Kongres italijanskih novinarjev. V Palermu se je vršil italijanski novinarski kongres, ki je s svojo resolucijo naglašal popolno svobodo tiska. Delegat vlade, ki je kongresu prisostvoval, je sicer naglašal, da vlada s svojimi znanimi dekreti glede tiska in časopisja ne misli novinarjem vezati rok, a novinarji se s to izjavo niso zadovoljili, ampak so ponovno zaključili, da mora novinarsko združenje nastopati proti vsakemu dekretu, ki omejuje svobodo tiska. Resolucija je bila sprejeta z velikansko večino, naspotovala sta samo dva kongresista. Celó fašistom naklonjeni listi opominjajo vlado, naj s svojimi odredbami ne omejuje tiskovne svobode, ampak naj rajši svoje novinarstvo in svoj tisk izpopolni, da bo kos opoziciji, ki ima novinarstvo in tisk na višini.

Nov justični škandal na Madžarskem. Te dni se je vršil na Madžarskem značilen proces proti atentatorjem iz mesta Csongrada, ki so lanskega leta po zimi vrgli v dvorano, kjer so imeli židje svoj ples, bombo, ki je eksplodirala in ubila ter ranila veliko ljudi. Proces proti zločincem — ki so člani »Probujačih Madžarov« — je končal z oprostitvijo. Obtoženci so se med procesom obnašali silno drzno in prevzetno, vedoč, da se jim ne bo skrivil niti las. Svoj zločin so zanikali, dasi so ga v zaporu priznali. Sedaj so se zagovarjali, da so bili k priznanju prisiljeni z batinami. Eden njihovih braniteljev je nato izjavil za madžarske pravne razmere zelo karakteristično, da bi si on upal z batinami prisiliti samega ministrskega svetnika Dioszeglyja na priznanje enakega zločina. Razpravi je prisostvovala velika množica »Probujačih Madžarov«, vladnih poslancev in novinarjev, ki so s svojim izzivalnim obnašanjem skušali vplivati na izid sodbe, kar so tudi dosegli, tako da se je razprava, ki se je odkrvala vsilila precej v energičnem duhu, postajala vedno bolj iluzorna in je končno sledila oprostilna rzsodba. Izgleda, da je sodišče oprostilo atentatorje samo iz strahu pred maščvanjem ter

je raje prepustilo končno veljavno rešitev višji inštanci. Atentatorji so bili takoj po razpravi izpuščeni.

Madžari se branijo izročiti morilce Erzbergerja. Med Nemčijo in Madžarsko so se že nekaj časa vršila pogajanja glede izročitve Erzbergerjevega morilca Heinricha Schultze, ki se je skrival na Madžarskem na posestvu Pronaya. Sedaj je senat budimpeštanskega sodišča na predlog državnega pravdnika rzsodil, da se Schultzeja ne izroči, češ, med Nemčijo in Madžarsko ne obstoji nobeden predlog o izročitvi krivcev in ker se v tem slučaju gre edino za politični umor. Rzsodba senata bo postala pravomočna, ko jo podpiše minister pravde, kar se bo sigurno zgodilo, ker drugače državni pravdnik ne bi bil stavljen omenjeni predlog. Jasno je, da so madžarske oblasti na vsak način hotele štiti nemške morilce in vsa pogajanje z Nemčijo so imela edino namen, celo stvar zavleči, da se najde dober izgovor.

Finančni škandal na Dunaju. Za dunajske banke, ki so takoj po preobratu vstajale kot gobe po dežju, so se zdaj začeli težki časi. Denarna kriza je požrla že precejšnje število nesolidnih, po vojni ustanovljenih bank in Dunaj beleži že lepo število finančnih škandalov in krahov, ki so dunajskim finančnim krogom zelo škodovali na žepu, še bolj pa na ugledu. Zadnje veliko krizo, ki je nastala po spekulaciji s francoskim frankom, je omajala temelje par novih bank, o katerih sigurnosti je bil preje celí svet prepričan. K tem bankam spada tudi »Depositbank«, katere predsednik je bil neki Goldstein, med funkcionarji se je pa nahajal tudi Neumann, za katerim se je pa skrival v resnici največji avstrijski bogataš Camilo Castiglioni. Depozitna banka je prišla v denarne težkoče, iz katerih je niso mogli rešiti vsi obupni poizkusi ter je slednjič skrahirala. Ker so bili funkcionarji obtoženi nepravilnosti, je vodilo državno pravdnništvo v celí zadevi preiskavo. — Nenadoma pa so bili ukradeni iz sobe, v kateri se je vodila preiskava, važni akti, ki bi bili zelo kompromitirali višje bančne funkcionarje. Ugotovilo se je, da so ti s pomočjo dveh ključavničarjev omenjene akte odstranili. Drjavno pravdnništvo je izdalo ukaz, da se morajo aretirati Castiglioni, Neumann in Goldstein, toda sedaj se je izkazalo, da se ne nahaja nobeden omenjenih gospodov na Dunaju, ampak na varnem v inozemstvu. Castiglioni v Italiji, Goldstein v Berlinu in Neumann v Budimpešti. Castiglioni je poleg tega spravil tudi svoje premoženje na varno s tem, da je svojo lastnino prenesel na italijansko Banco Commerciale in je pustil samo na Dunaju svojo prazno palačo. Celi škandal je prišel pred par dnevi v javnost ter vzdignil na Dunaju ogromno prahu. Značilno je še to, da se je Jan upravnega sveta Depozitne banke, ravnatelj J. Pick, obesil.

Pred revolucijo v Besarabiji. Iz Besarabije prihajajo zopet vznemirljive vesti, ki kažejo, da je tam ozračje silno napeto ter da lahko vsak čas izbruhne revolucija. Med kmeti in rumunskim vojaštvom se dogajajo dnevno spopadi, ki zahtevajo številne žrtve. V področju Tatarbunara, Večkove in Nikolajeva so se uprli celí okraji in vojaštvu se še doslej ni posrečilo upor zadušiti. Revolucija se iz teh krajev širi po celi Besarabiji. Dosedaj je padlo v teh bojih na obeh straneh okoli 300 ljudi. Rumuni nastopajo silno brezobzirno proti domačemu prebivalstvu in za vsak najmanjši znak nezadovoljstva tirajo domačine pred vojno sodišče, ki je izreklo dosedaj že številne smrtne obsodbe.

Društvo narodov pred težko preizkušnjo. Na kitajski državljanski vojni so soudeleženi tudi Japonci, ko podpirajo ustaškega generala Čang-Čo-Lina pri prevažanju čet ter mu gredo na roko tudi drugače. — Pričakuje se pritožba od strani kitajske vlade in Japonska s tem najbrž tudi računí, ko po svojih zastopnikih pri pravni komisiji Društva narodov zahteva znatne spremembe onih določil, ki tolmačijo, kdo se smatra za »nasprotnika«. Na predlog francoskega zastopnika se je izvolil poseben odbor, ki naj to vprašanje prouči in reši.

Uspešna protiboljševiška revolucija v Georgiji. Upornikom v Transkavkaziji, ki se že nekaj tednov borijo za osvoboditev Georgije iz boljševiških rok, so se pridružili tudi donski kozaki in tako se je položaj za rdeče čete znatno poslabšal. Zadnja poročila pravijo, da je na ruski strani padel slavní general Budjenij, ki je vodil operacije proti upornikom.

Domače vesti.

Petdesetletnica pisatelja Meška. Dne 28. oktobra t. l. obhaja ljubljene slovenskega naroda, koroški begunec župnik in pisatelj, Fr. Ks. Meško, svojo 50letnico. Drugi narodi ne puste nobene prilike mimo sebe, da ne bi počastili velikih svojih sinov. Mi sami sicer tudi ne zamudimo radi takih priložnosti, manjka pa nam ali inicijativa ali pa jih navede prezmogo. Glede proslave 50 letnice Ks. Meška prednjačijo ptujski Slovenci. Svoje študije je namreč pričel Meško na ptujski gimnaziji, kjer je dovršil tudi prve štiri razrede. Ptujčani cenijo to.

V Ptujju danes vsak dijaček ve povedati, kjer je pred leti pilil mali Meško prve pesmi in kjer se je postavljaval s pesniškimi kodri. Ptuj je danes prvi, ki se resno pripravlja na slavo Meškove padesetletnice. Kolikor mi je znano, bo celo mesto, tudi Nemci, proslavljalo dan 28. oktobra. Meško pride osebno na to slavje. Za vse druge nastane aktualno vprašanje, ali odemo samo gledati, kako ga častijo Ptujčani, ali pa mu mislimo tudi drugod za njegove nevenljive zasluge pripraviti par lepih trenutkov. Plačila za svojo delo ima danes bore malo. Učimo narod hvaležen biti vsem, ki celo življenje žrtvujejo njegovi izobrazbi in slavi. Tudi Meško je eden tistih. Naj spozna narod velikega svojega učitelja! V proslavo Meškovega jubileja bi se morebiti priredila poučna predavanja o njegovih delih, uprizorile njegove igre in na nalašč za to aranžiranih večerih, citirale njegove pesmi in odlomki spisov. Med ljudstvo pa se naj poskusi spraviti njegova dela. Narod bi s tem boljše in globlje spoznal svojega tihega, neumornega in globokotelega delavca, njemu samemu pa bi se v mrki hribovski samoti na ta način tudi olajšalo njegovo gmotno stanje, ki je mimogrede povedano, tako, da si navzlic vsemu svojemu pisateljevanju ne more naročiti niti — »Koroškega Slovenca«.

NESOCIALNOST IN SIMPTOMI KORUPCIJE PRI RAZDELITVI VELEPOSESTVA DEDIČEV AHRENBURG.

(Dopis iz ljutomerskega okraja.)

Ker ste začeli objavljati velikopotezno korupcijo, ki se je za časa proslulega Pašičevega paševanja ob severni meji bohотно razpasla, bo zelo umestno, da spregovorimo o stvari, ki jo označuje naslov članka.

V Ljutomeru (Presika), pri Kapeli, v Radencih in na Rodnem vrhu ter v Stanetincih se nahaja obsežno posestvo vojvodinje Eleonore Uršule pl. Ahrenberg, ki je belgijski podanik, kakor tudi njeni postavnih dediči, princezinje Croy. Vsled spornega podanstva (ako ne iz animoznosti in pohlepu po tujem premoženju) je bila odrejena sekvestracija tega posestva, češ, posestnica je umrla, dediči so pa Nemci, odnosno nemški podaniki. Potem je vlada nastavila sekvestre, oz. drž. komisarje in začela se je tista, za našo domovino sramotna pesem o »delovanju« raznih sekvestrov. Nekateri brezvestneži so delali s tujo, v varstvo jim poverjeno imovino — po slovenski prislavici: »kakor prasica z mehóm.«

Tako je svojčas gornjeradgonska »Murska Straža« registrirala paševanje znanega oovetnika dr. M. Stanjka na delu tega posestva v katastralni občini Presika. Imenovani ni na napad reagiral, niti poslal vprašajoči javnosti potrebnih pojasnil. In tako je zli duh korupcije se razširil po tuji imovini, nad katero je imela državna uprava nekako nadzorstvo, ki pa je bilo vočigled dejstva, da je raznim zanesljivim strankarjem poverjena »skrb« za to posestvo — precej iluzorno.

Da razbremeniti državna uprava — sekvestra (to je svojega komisarja) je posestvo, ki je uokaj obsežno, razdelila. Ali tu nastane vprašanje: Komu? Mar invalidom, potrebnim malim posestnikom, dobrovoljcem? Kaj še? Razen malenkostnih izjem (če sploh obstoje) se je posestvo razdelilo, oziroma dalo v obdelovanje ali izkoriščanje (vsaj delalo se je tako), večinoma premožnim strankarjem, več ali manj ekspanptom takrat vladajočih političnih strank. Skoro se je začelo prodajati vino, iztrebljavati gozdovi, na tuji zemlji staviti hiše, pijančevalo se je po cele noči ob tujem vinu itd. — skratka vsak je smatral v varstvo mu poverjeno zemljo (izjema potrjuje pravilo!) za svojo domeno.

Ker je med ljudstvom, ki je vse nepostavno početje s tujo imovino budno zasledovalo, začelo pošteno vreti, je lansiral dr. Stanjko v svet vest, da je poverjeno mu tujo imovino od države kupil. Četudi bi to bila resnica, vendar nastane ponovno vprašanje: od koga in za koliko? Kdo ima pravico prodajati posestvo, ki je pod državnim nadzorstvom? In če se je to zgodilo, ali ni ponovni dokaz za korupcijo? Iz tega vidika mora sedanja vlada (resortno ministristvo agrarne reforme) razčistiti to zamotano zadevo in javnosti objaviti cel položaj. — Prebivalci Prlekije — skoz in skoz poštenjaki — pripadniki vseh obstoječih političnih strank, zahtevajo obelodnanjenje te zadeve in pričakujejo od kraljeve vlade, da uvede najstrožjo preiskavo. — Detajlne podatke bo lahko dal g. dr. Benkovič, nekdanji pravni zastopnik lastnikov ozir. dedičev. Pripominjamo, da je zadeva postala mednarodni škandal in je preskrbljeno za posredovanje diplomatičnim putem. Posebno značilno za koruptivnost prejšnjega režima je, da ubogi invalidi in prepotrebnimi mali posestniki, ki so reflektirali na košček gorice ali gozda, da bi vsaj približno prišli v ravnotežje z davčnimi bremenmi, niso dobili ničesar, pač pa itak dovolj premožni strankarji. In tudi v tem dejstvu se posebno jasno obkukuje najjasnejši simptom korupcije. Prebivalstvo ljutomerskega okraja pričakuje, da bo nova vlada ne le popravila krivico, ampak pozvala na odgovornost takratnega ministra, kakor tudi dotične strankarske ekspanptome, ki so izkoriščali tujo imovino v svojo sebično korist. Mi upamo, da bo vlada z energično roko kaznovala korupcijo in njene izrastke.

EKSEMPALAR-CARINIK IZ P. P. DEDŠČINE.

(Gospodu ministru financ in gospodu generalnemu direktorju carinei)

Naša neposredna narodna in državna meja je pravcati Avgijej hlev. V seriji člankov bomo za to trditev prinesli jasnih dokazov in upamo, da bo težkopričakovani zakon o pobijanju korupcije imel polne roke dela. Za danes si izposodimo pristni eksemplar iz P. P. dedščine — »carinika« Djordje (vulgo Djoka) Bogdanovič.

Možakarja je svojčas občutno okrcala bivša »Murska Straža«; danes vidimo, da je bilo to le božanje z mehimi rokavicami. To ni pravilno. Rana se mora izžgati, ali pa bolni ud odrezati. Eto, gospodine false-upravniče vašu fotografiju! — Djoka Bogdanovič je tipičen »hohštapler«. Eno roko ima pohabljeno; z njo paradira tako: Enkrat jo je izgubil pri Beogradu, drugič kot komita »za domovino« — tretjič je bil komandir pekarske čete, petič je bil referent v finančnem ministristvu (!), šestič je bil špediter, sedmič je veleposestnik z veliko, krasno vilo, osmič je (špijon) (!) vlade, da nadzira Slovence, devetič je »upravnik« carine, desetič zamore prestavljati carinike-Slovence v Makedonijo in to naprej razglša itd. itd. — Resnica pa je ta: 1. On ni bil nikdar vojak in ima roko od rojstva pohabljeno. 2. Je star 28 let in ni bil nikdar carinik. 3. V carinsko stroko je stopil, kakor sam javno razglša po protekciji g. Vase Dimitrijeviča, generalnega direktorja carine, ki je njegov kum: »Dok bude Dimitrijevič glavni direktor, tako dolgo ču ja ostati upravnik ovde . . .« 4. V Gornji Radgoni obstoji glavna carina II. reda. Tu so trije uradniki: dva Slovenci in gospodin Djoka. Oba Slovenci sta faktično po činu in praksi (gg. Jeklar in Novak) starejša in vendar je gospodin Djoka kot faktično najmlajši pripravnik — predstojnik starejših tovarišev. V zakonu o činovnikih gradj. reda pa stoji jasno, da privremeni pripravnik kakor je gospodin Djoka, zavzema vedno tako mesto, da je pod nadzorstvom starejšega. — Kot upravnik spada semkaj uradnik v činu revizorja ali vsaj starejši carinik. To je dokaz očitne korupcije. — Sposobnosti pa ni dokazal take, da bi bil primeren za tako mesto. 5. V 40 dneh ni bil 10 dni v pisarni! Za vse so dokazali! Na sejmki dan je bila carinarnica sploh zaprta, istotako nekatere druge dni. Največ časa je prebil v Radencih. 6. Dasiravno ni državnemu uradniku dovoljeno prekoračiti državno mejo brez dovoljenja ministra za notranje zadeve se je odstranil tri dni v Gradec, kjer se je v hotelu »Daniel« vpisal kot doktor Bogdanovič. Šel je v družbi nekega gospodina iz Beograda, ki je naročil ostalemu uradništvu dobnesedno: »Ako ko dodje, ja odgovaram« 7. Za vse grešnike, ki žive ob neposredni državni meji, velja določba zakona, da je prehod preko granice dovoljen samo v času »od izlaska do zalaska sunca«. Četudi je teks naredbe smesnen, ali naredba je naredba. In g. Djoka — upravnik po zaslugi korupcije — ne spoštuje te naredbe ter daje prolaznice osebam, ki jih on protežira tudi za ponočni prehod. 8. Nekega dne, oz. noči, si kratkoma izmislil, da se pelje z avtom v Radkersburg. Nemški stražniki so ga naravno ustavili in napodili nazaj. Drugi dan je ta »zaupnik« oz. »špijon« zaprl most . . . Le intervenciji, bolje grožnji polic. komisarja se je zahvaliti, da je Djoka »naredbo« preklical . . . 9. Javno žali slovenski narod dobnesedno: »Vi Slovenci ste ništa ljudi; ja sam došao ovamo, kao poverjenik vlade (iz P. P. ere!) naročito, da direktno saopštavam vaš slovenski lopovluk u Beograd . . .« 10. Spregovorili homo detajlno o intimnih zvezah tega eksemplarja — z proslulim Rančigajem odnosno tvrdko Rainhardt, ki izvaža jajca in perutnino, — kakor tudi o preatogu, da »može iti koji vagon fraj!« — ter o še marsičem (kriminialnega značaja), ako ni opisano, kar je vse podprto z neizpodbitnimi dokazi še dovoljna fotografija imenovanega eksemplarja iz koruptne zapušćine propalega P. P. režima.

Prebivalstvo severne državne in narodne meje vpraša g. ministra financ in g. generalnega direktorja carine, kaj misli ukreniti s privremnim pripravnikom Djordjem Bogdanovičem, ki upravlja funkcijo upravničke carine, a je za ta posel, kakor spredaj perlustrirano, popolnoma nesposoben? Očiten slučaj koruptivne protekcije tega klativiteza vzbujja v narodu slabo kri in nezaupanje v državno upravo! — Gospoda narodnega poslanca našega okraja pa prosimo, da vzame to naše razkritje kot predmet energične interpelacije na gospoda ministra financ!

Pomenljiva slovesnost v obmejnem št. Ilju. Prihodnjo nedeljo bo v št. Ilju slovesna blagoslovitev in otvoritev Orlovskega doma. Začetek pomenljive slovesnosti ob tretji uri popoldne. Med prireditvijo in pristo zabavo svira godba katoliške omladine. V slučaju slabega vremena se vrši slavnostna akademija v Slovenskem domu. K tej slovesnosti so posebno vabljene vsi narodnjaki iz Maribora. Natančni spored objavimo prihodnjic.

Ljudski tabor v Prekmurju. Naša stranka v Prekmurju je preteklo nedeljo, dne 28. septembra priredila v Črenšovcih veliko politično zborovanje. Povabljen je bil v prvi vrsti dolenjendovski okraj, pa tudi murskosobotski je poslal veliko zastopnikov. Brišlo je tudi dosti zastopnikov madžarskih naših državljanov. Vseh udeležencev je bilo gotovo nad 2000. Veličastni zbor se je vršil na prostoru pred cerkvijo. Vodil ga je poslanec Klekl. O političnem položaju je poročal poslanec dr. Hohnjec. Profesor dr. Sušnik iz Murske Sobote je govoril o šolstvu in šolskih razmerah in potrebah v Pre-

murju. Tajnik SLS, Marko Krajin je govoril o gospodarskih zadevah. Poslanec Klekl je priporočal številne resolucije, ki so bile soglasno sprejete. Resolucije se nanašajo na politične, gospodarske, šolske in prometne razmere v Prekmurju ter vsebujejo tozadevne pritožbe in zahteve prekmurskega ljudstva. Kar se tiče izvajanja agrarne reforme v Prekmurju, se je zbor v posebni resoluciji obrnil na g. ministra Vesenjaka. Slovenski ljudski stranki, njenemu voditelju dr. Korošcu in vsem njenim poslancem se je izreklo popolno odobravanje za vodstvo politike in neomajno zaupanje. Končno je poslanec Klekl navzočim zastopnikom madžarske narodnosti v njihovem jeziku nakratko raztolmačil vsebino podanih poročil, govorov in sklenjenih resolucij. Zborovanje se je vršilo v najlepšem redu ter je napravilo na navzoče najboljši vtis. Agitacija nasprotnikov proti naši stranki v Prekmurju ne bo med ljudstvom več našla odmeva.

Prekmurski Orel se lepo razvija. Ugnezdil se je zlasti v Bogojini, v Murski Soboti in v Črenšovcih. V nedeljo, 28. septembra se je v Črenšovcih, in sicer v šoli v Žižkih vršil orlovski sestanek. Najprej so se vršile vaje. Potem se je pa mladina zbrala v šolskih prostorih. Tudi starši so bili zastopani v velikem številu. Sestanek je otvoril poslanec Klekl, vodil ga je pa dr. Sušnik. Poslanec dr. Hohnjec je v poljudnem govoru podal kratka navodila za mladinsko izobrazbo ter govoril mladini izpodbudne besede. Sledile so deklamacije, tamburanje in petje. Naprej na polju mladinske izobrazbe! Naj bi lep zgled, ki ga poleg Bogojine dajajo Črenšovci, tudi po ostalih krajih Prekmurja našel posnemovalce!

Vsem preč. kn. šk. župnijskim uradom, ki še niso vrnili nepridanih izkaznic oziroma vplosali zneska za prodane izkaznice »Mladinskih dni«, se tem potom vljudno priporoča, da obračunajo z nami vsaj do 5. oktobra. Ker moramo skleniti svoje račune, Vas prosimo, da gotovo ustrežete naši želji. — Pripravljalni odbor za Mladinska dneva v Mariboru, Aleksandrova cesta 6-I.

Izlet k Sv. Trem Kraljem in na Veliki vrh prireditelj Podravska podružnica SPD v nedeljo, dne 5. oktobra. Odhod v nedeljo zjutraj ob 6. uri iz Ruške kočje, povratak ali preko Ruške kočje ali čez Smolnik na kolodvor v Ruše.

Otvoritev sadnega ogleda v Vojniku s posebnim oddelkom za čebelarstvo bode v nedeljo, dne 5. oktobra ob 8. uri v posojilnični dvorani s poučnim predavanjem o sadjarstvu. Sklep bode v torek, dne 7. oktobra ob 14. uri z razdelitvijo nagrad in z licitacijo razstavljenega sadja. K obilnemu obisku vabi posebno kupce podružnični odbor sadjarskega in vrtnarskega društva.

Dnevne novice.

»JUTRO« IN DAVČNI URADNIKI.

Demokratsko glavno glasilo oznanja dan za dan slovenskemu svetu, kako slovenski davčni uradniki zadnji čas privijajo davčni vijak. »Jutro« gotovo dobro pozna slovenske davčne uradnike, saj so po veliki večini njegovi pristaši, pristašev naše stranke je med njimi — žal — prav malo. Slovenski davkoplačevalci vedo iz lastne izkušnje, ali in v kolikor so trditve demokratskega glasila istinite. Da znajo slovenski davčni uradniki davkoplačevalce dobro »prešati«, je znana stvar, kakor je tudi priznano, da v tem oziru jim ni v celoti državi enakovrednih vrstnikov. Če pomislimo, koliko zaostalih davkov ima samo bogata Vojvodina in kako se pri nas prakticira eksekutivno postopanje, smo si na jasnem, kakšna je davčna enakost v naši državi, ki so jo Pribičevićevi demokratje in Pašičevi radikali baje postavili na temelj polne enakopravnosti vseh »plemen« in vseh pokrajin. Ako je torej »Jutro« samo prišlo do prepričanja, da je enakopravnost v naši državi samo goljufiva in lažnjiva fraza ter da davčni uradniki neusmiljeno odirajo slovenske davkoplačevalce, mu ničemo oporekati. Pripomnimo samo to, da tisti davčni uradniki, ki v svojem poslovanju postopajo proti zakonu, spadajo na zatožno klop. Da, liberalni davkarji naj se zahvalijo svojemu patronu »Jutru«, ako jim bomo strogo gledali na roke, ki bi se drznile proti zakonu privijati davčni vijak ter pritiskati davkoplačevalce.

Kdo je bil po povratku kralja v Beogradu? Koj po povratku kralja iz Belja v prestolico se je pojavil v Beogradu slovenski agromerkur dr. Zerjav. Odkar je na površju Davidovič-Korošćeva vlada, smo videli v Beogradu po vsakem povratku kralja s kacega potovanja, tudi dr. Zerjava. Dr. Zerjav hođi gledat na beogradske politično borzo stanje svojega cekina. Tokratni obisk politične borze je Zerjava gotovo podučil, da njegov cekin sploh več ne notira. Kako neomajeno trdno da je stališće vlade, nam dokazuje ponovni pojav dr. Zerjava v Beogradu. Komaj sta minula dva dobra meseca, odkar

Pravo

Schicht

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

je bilo, je in bo vedno ostalo najboljšje! Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“.

je državna blagajna zaprta za Pašič—Pribičević—Zerjavovo družbo in že pokajo Zerjavova podjetja na vseh koncih ter krajih. Popolen politični in gospodarski krah koruptne Zerjavove družbe se bo le odkril javnosti, kako in v koliko je bila tem brezvestnim ljudem država molzna krava. Zerjava in kompanjone čakajo v najkrajšem času presenečenja ter polomije, ki bodo na napredno in samostojno demokratsko družbo vplivale bolj katastrofalno uničujoče, kot svoj čas dr. Zerjavov Agromerkur. Dr. Zerjavovi cekini ne notirajo več v Beogradu in z uničenjem cekinske valute je tudi dr. Zerjav tamkaj, kakor mu je pravilno prorokoval rajni dr. Tavčar.

Počastitev čeških žrtev v Srbiji. V nedeljo je bil na slovesen način odkrit spomenik čehoslovaškim vojakom ki so bili kot uporniki junija leta 1918 usmrčeni v Krajugjvcu. Slovesnosti se je udeležilo odposlanstvo iz Čehoslovaške in veliko število družin pokojnih vojakov. Protestanski vladika je imel službo božjo. Pristostavali so: ministra dr. Korošec in Hadžič, beograjski čehoslovaški poslanik Šeba, kraljev odposlanec, podpredsednik čehoslovaškega parlamenta Burival. Vladika Kiril je odkril spomenik. Nastopilo je več govornikov: župnik kragujevske garnizije, kragujevski župan, čehoslovaški poslanik, ki je govoril hrvatsko in demokratski poslanec Miloš Radosavljevič. Nato se je vršil pregled čet. Na banketu v častniškem domu je govoril Lj. Jovanović. — Kralju in dr. Masaryku je bila odposlana pozdravna brzojavka. Po proslavi je eden udeležencev odpotoval v Oplenac, kjer je položil venec na grob pokojnega kralja Petra. Del udeležencev ze pa odpotoval v Beograd.

Nemiri na albansko—črnogorski meji. Pred nekaj dnevi je prešla albanska roparska tolpa našo mejo v Črni gori, oropala nekaj obmejnih vasi ter odgnala s seboj precej živine in dve mladi deklici. Radi tega drzne ga napada je nastalo med obmejnimi črnogorskim prebivalstvom strahovito ogorčenje. Oboroženi oddelki iz črnogorskih plemen Kuči in Sposojevići so za povračilo napadli obmejne albanske vasi. Ubili so v spopadu precej Arnavtov, v neki orožniški postaji so zajeli 20 arnavtskih orožnikov ter jih pripeljali preko meje, postajo pa zažgali. Preko meje so prigrali tudi vsa. Albanecem odvzeto živino. Boji s tem še niso končani, ker se zopet Albanci pripravljajo na osvetlo. Na mejo je dospel oddelek naše vojske, da intervenira v slučaju novega spopada. Veliki župan v Cetinju je odredil, da morajo Kuči takoj izpustiti ujete orožnike, ter da se morajo iz Albanije došli črnogorski oddelki razorožiti. Ta naredba je naletela na hud odpor pri Črnogorcih. — Albanski poslanik v Beogradu je radi teh dogodkov izročil zunanjemu ministru ostro noto albanske vlade, ki protestira ter zahteva, da naša vlada prepreči napade ter povrne nastalo škodo. Albanska nota je povzročila v Beogradu veliko ogorčenje, ker je znano, da so nemire povzročili Albanci, sedaj pa še zantevajo zadoščenje.

Makedonski atentatorji. Beograjska »Pravda« poroča, da je makedonska komitska organizacija pod vodstvom generala Protegerova določila nekaj svojih članov, ki naj bi v Jugoslaviji izvršili atentate nad vplivnejšimi politiki ter tako maščevali smrt Todora Aleksan dрова. Par atentatorjev se je baje že podalo preko meje in bolgarsko notranje ministrstvo je o tem našo vlado obvestilo, da dokaže s tem, da nimo nobenih zvez z makedonskimi teroristi.

Revizija agrarne reforme v Vojvodini. Ministrstvo za agrarno reformo je vzpostavilo posebno komisijo šestih članov in jo odposlalo v Vojvodino. Ta komisija ima nalog, da pregleda dosedanje delo agrarne reforme v Vojvodini. Komisija je pooblaščen, da odvzame razdeljeno zemljo vsem onim, ki so jo dobili nepostavnim potom, in jo podeli onim, ki so res vredni ter potrebni zemlje. Komisija je že dospela v Novi Sad.

Novo časopisje. Začetkom tega meseca začne v Beogradu izhajati tednik »Istina«, kojega lastnik in urednik je bivši poslanec in sodrnik »Vremena« dr. Ljuba Popović. — S prvim je začel izhajati tudi dnevnik »Belgrader Zeitung«, ki hoče svet informirati o vseh razmerah na Balkanu ter ostane politično neodvisen. Nedeljska številka ima prilogo v slikah, kakor »Prager Presse«.

Nove proge. Po podatkih prometnega ministrstva bodo letos dograjene in predane prometu sledeče proge: Ormož—Murska Sobota 38 km, Veles—Štip 53 km, Gračac—Knin 67 km, Titel—Orlovac 28 km, Užice—Vardište 56 km. Proga Niš—Prokuplje se je začela prepoznano graditi ter se letos ne bo gotova. Po vojni je zgrajeno v naši državi skupno 500 km novih prog.

Gibanje za povzdigo izvoza naših vin. Vinski producenti v Banatu so se obrnili s posebno prošnjo na trgovskega ministra, da bi naj znižal izvozno carino na vino. Le v tem slučaju, ako bi bila znižana izvozna carina, bi lahko naša vina konkurirala z inozemskimi. Inozemske vinske producente podpirajo razni konzulati in trgovske zbornice, naši vinogradniki pa so prepuščeni sami sebi. Akoravno nadkriljujejo naša vina glede kvalitete daleč inozemsko, vendar konkurira v tem pogledu inozemstvo z nami.

Trgatev v Dalmaciji. V Dalmaciji se je pričela že vinska trgatev. Grozdje je zelo dobro dozorelo in ker vlada zelo lepo vreme, se vinogradniki nadejajo, da bo kvaliteta letošnjega vina mnogo boljša, kot zadnja leta. Cene moštu se niso določene, tu in tam pa se že prodaja liter po 1—2 dinarja.

Naš tonak. V naši državi imamo tri vrste tobaka. Tobak, ki se prideluje v osrednji Srbije, ima svetovni glas radi prijetnega vonja. Tobak v Hercegovini in Dalmaciji uživa tak sloves, da mu sploh ni najti podobnega. Tobak v Vojvodini služi največ za predelavo v tvornicah in se uporablja predvsem za cigare in pipe. Letošnja tobačna žetev je posebno bogata in bo imel drž.

monopol okrog 5 milijonov kg tobakovega listja iz leta 1923 in se bo lahko ta količina odločila za izvoz.

Iz Celja.

Celjski liberalci so mojstri v hinavščini in licemerstvu. Predstavljajo se kot nedolžna jagneta, ki ne bi bila niti sposobna, svojim nasprotnikom storiti kaj žalega. Da se ta miroljubna demokratska jagneta za nedeljo naročila pretepaške orjunaše, se je zgodilo radi tega, da se ne bi kalil mir. Mir se res ni kalil, razlog za to pa niso bili naročeni orjunaši, katerim so orožniki zahtevali dohod v mesto, marveč ravno orožniki, ki so skrbno pazili na red ter preprečili vsako nerednost in nasilstvo. In baš nad temi varnostmi merami politične vlasti se zgražajo demokratski poglavarji, češ, da te mere niso bile potrebne. Pred volitvijo in takoj po volitvah pa so demokratski kolvodje drugače govorili. Pred volitvijo so napram zastopniku oblasti izjavili, da ne prevzamejo nobene odgovornosti za to, kar se bo zgodilo, če bi zmagal socialno-gospodarski blok, ker ne bi mogli razjarjenih množic obvladati. Takoj po volitvi pa so pri takozvani narodni manifestaciji kolvodje bruhalo iz narodno-navdušenih ust pretnje, da se bo sedaj iz magistrata drugače postopalo. Postopanje bi se bilo takoj začelo, ako bi ne bile odredjene prave in učinkovite varnostne mere.

Tako se dela red. Napredno časopisje je zelo hudo, ker je prišlo na dan občinskih volitev v Celje 60 orožnikov, ki so vzdrževali feo. Celjske volitve je seve počastila tudi ljubljanska orjuna v svojih divjaških uniformah. Kakih 40 uniformiranih orjuncev je že korakalo od celjskega kolodvora v mesto, da bi tamkaj kričali, grozili ter razgrajali. A tokrat so se bridko zmotili. — Mesto cvetja iz rok naprednih dam, so sprejeli nacionaliste orožniki, jih spremljali nazaj v čakalnico na kolodvoru in jih tamkaj zastražili do odhoda prvega ljubljanskega vlaka, s katerim so se morali orjunci vrniti zopet v svoje ljubljansko gnezdo. Oblast, ki je poslala orožništvo v Celje in orožniki, ki so orjunce odpemili zopet iz Celja v Ljubljano, so storili čisto v redu ter pohvalno svojo dolžnost. Ako bi paševal v Sloveniji dr. Zerjav, bi bili orjunci po Celju manifestirali za slovensko Celje s krikom, pretepom ter poboji. Ljubljanski orjunci so se pač enkrat peljali iz Ljubljane v Celje ter nazaj in na tem potu se ni zgodilo nič, kar bi kalilo javni mir ter red in radi tega vsa čast onemu, ki je poslal orožništvo v Celje.

Zakaj se neki razburjajo. Demokratsko časopisje trobi v javnost, da so poslale oblasti v Celje ob priliki nedeljskih občinskih volitev 100 orožnikov. V resnici je bilo v Celju z ozirom na razburjenost, ki je vladala v mestu, koncentriranih še le popoldne 60 orožnikov. — Radi orjuna pa so se obrnili voditelji Narodnega bloka sami na kompetentno oblast, naj jej ta zabrani pohod po mestu. Oblast je torej storila glede koncentracije orožništva svojo dolžnost, orjuna pa bi lahko že iz služaja v Mariboru sklepala, da ni nikjer dobrodošla, niti pri celjskih naprednjakih ne.

»Narod« tolče samega sebe po lažnjivih ustih. Poročevalne službe o celjskih občinskih volitvah se je lotil tudi starina »Narod«. »Narod« je seve prinesel lažnjivo poročilo in to še tako nerodno, da je lopnil sebe samega po zobeh. Piše namreč, da so Nemcem pridno sekundirali klerikaleci, ki so od duhovnika pa do mežnarja spravili vse na volišče. Na ravno isti strani pa beleži na pameti bolani »Narod«. Nevolilci so odšli na izlete, pa tudi več klerikalnih volilcev, ki niso simpatizirali s politikom celjske klerikalne klike, je v znak protesta odšlo na deželo. Tako poročilo, kakor ravno pribito razume menda samo »Narod«, njegovi čitatelji že menda ne več.

Iz Ptujja.

Občinske volitve v Ptujju. Volitve v občinski odbor, ki so bile določene za 28. septembra in so se morale preložiti na 19. oktobra 1921. Vzrok preložitve nam sicer ni znan, vendar se to malce čudno zdi, da ravno v Ptujju ne bi bilo mogoče izgotoviti pravočasno predpriprav. Vsekakor značilno. Kandidatne liste je vložil Narodni blok in socialdemokratje. Nemci menda čakajo na zadnji trenutke ali se pa ne morejo zediniti glede kandidatov.

Železničarski shod v Celju. Dne 28. septembra je imel tajnik Prometne zveze v Ljubljani, g. Betram pri Belem volu shod železničarjev. Navzoči so bili večinoma socialdemokrati, ki so stvarnim izvajanjem Betrama, ki je izboren govornik, vsestransko odobrvali. — Le dva gospoda iz Maribora — med tema je bil tudi g. Bahun — sta ugovarjala, morala pa sta kmalu utihnuti. Betram je imel popolen uspeh.

Iz Maribora.

Stanovanjski škandal. Te dni so deložirali bivšega okrajnega glavarja dr. Lajnsiča na Koroški cesti 10. Naj misli kdo o dr. Lajnsiču kar hoče, gotovo je, da mu njegovi najhujši sovražniki niso pred sodnijo dokazali ničesar kaznjivega in tisti, ki smo v Mariboru preživljali kritične dneve leta 1918—1919 vemo, koliko je takrat delal dr. Lajnsič kot okrajni in časni okrajni glavar. Poleg dr. Verstovška in generala Majstra ima dr. Lajnsič največ zaslug, da se je preobrat še tako mirno izvršil in da je dandanes Maribor jugoslovanski. Dr. Lajnsiču se godi velika krivica. V Maribor se je zadnja

leta nateplo vse polno nepotrebnih ljudi, celo oderuhov, goljufov, tatov in kupčevalcev z dekleti. Za vse se je našel prostor, samo za moža ne, ki je leta in leta služil v Mariboru in kot okrajni glavar celo v dobi najhujšega vsenemškega terorja ohranil slovenski čut in ob preobratu kot spreten uradnik v nevarnih okolščinah vzel vaje in roke. Na čelu stanovanjskega urada pa stoji mož, ki ga je Avstrija v Bosni za časa vojne rabila kot gorečega »avstrijskega patrijota« za izvrševanje prekega sode nad ubogimi Srbi. To je delo podlega osebnega maščevanja, ki hoče težko bolanega dr. Lajnsiča naravnost fizično uničiti. Treba bo korenito posvetiti v kloake stanovanjske korupcije!

Zborovanje državnih upokojenev vseh vrst. — V četrtek, dne 2. oktobra se bo vršilo v čitalnici Študijske knjižnice (kazinsko poslopje) ob 18. uri zborovanje državnih upokojenev vseh vrst. Pri tej priložnosti bo narodni poslanec g. Fr. Žebot podal pojasnila o stanju novih draginskih doklad ter o zadevi zboljšanja gnotnih razmer kronskih vpokojenev. — Na to zborovanje so vabljene tudi upokojeni železničarji, železniški invalidi, miloščinarji, železniške vdove itd.

Stolno prosvetno društvo v Mariboru ima ustanovni občni zbor v petek, 3. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih, Koroška cesta 1. (bivša knjigozveznica). S tem bo ugodeno večletnim željam in resnični potrebi, da dobi tudi Maribor svoje krajevno osrednje prosvetno društvo, ki smo ga zdaj v vencu naših izobraževalnih organizacij v Mariboru zelo pogrešali. Stolno prosvetno društvo bo tudi temeljni kamen za naš samostojen mariborski pevski zbor. Zato vabimo vse prijatelje, da se udeleže občnega zbora in postanejo člani Stolnega prosvetnega društva.

Narodno gledališče. Sreda 1. oktobra: »Nikolaj Šubic Zrinjski«. Izv. Otvoritvena predstava. Četrtek, dne 2. oktobra: »Nikolaj Šubic Zrinjski« ab. C. Petek, dne 3. oktobra: Zaprtlo. Soboto, dne 4. oktobra: »Nikolaj Šubic Zrinjski« ab A.

Umetnostna razstava Kos—Pirnat—Stiplovšek. V nedeljo ob 11. uri je bila v kazinski dvorani otvorena ob precejšnji udeležbi občinstva umetnostna razstava »Kluba mladih« v Mariboru. V tem klubu so se združili trije zelo nadarjeni umetniki: Stiplovšek, Kos in Pirnat. Prvega je češka kritika označila kot dobrega grafika povodom razstave v Hodoninu na Moravskem, naši listi so pa zelo pohvalno pisali o njegovi mapi »Stari Maribor«. Na tej razstavi ima 6 slik v olju in 17 rezorezov. G. Kos je letos dovršil praško akademijo in razstavlja lepe barvane slike. G. Pirnat študira na zagrebški akademiji, se posveča tudi kiparstvu ter razstavlja tokrat dobre risbe. Prvi dan razstave je bilo prodanih pet slik, kar je dokaz priznanja in zanimanja za »Klub mladih«. Na različne načine se komentira, da klub »Grohar« ni bil zastopan pri otvoritvi. Razstava je odprta dnevno od 9. do 12. ure in od 13. do 16. ure ter traja do 19. t. m. Obisk se toplo priporoča.

Krščanska ženska zveza ima v nedeljo, dne 5. okt. v franciškanski cerkvi svojo cerkveno pobožnost. Sv. maša ob 6. uri, med sv. mašo skupno sv. obhajilo. Vse članice se vabite, da se skupne pobožnosti polnoštevilno udeležite.

Usposobljenostni izpiti za osnovne in za meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na državnem moškem učiteljskišču) se prične dne 4. novembra 1924 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje naj se pošljejo potem šolskega vodstva okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najkasneje do 25. oktobra 1924 v rokah izpraševalne komisije. Posebna obvestila o pristopu k izpitu se ne bodo razpošiljala. — Predsednik.

Novinarska vest. Naprošeni smo za ugotovitev, da g. Franjo Pirc ni poročevalec »Slovenskega Naroda«, ampak da je že od 1. avgusta kot njegov nekdanji poročevalec z njim v sporno odpovednem stanju.

Sadjarji! Po odredbi kmetijskega ministrstva se tečaj za sušenje, sortiranje in vkladanje sadja na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru radi pomanjkanja kredita dne 3. in 4. oktobra ne vrši, odnosno je preložen na poznejši čas.

Razburljiv lov za pobeglim zločincem. V ponedeljek, okrog 4. ure popoldan se je nudil Mariborčanom razburljiv in tragičen prizor, kakor so ga dosedaj imeli priliko opazovati edino le v kakem divje romantičnem filmu, ki kaže življenje in delovanje velemestnih apašev. Iz židovske ulice je nenadoma pribežal mlad mož z vklešenimi rokami, za njim pa je sopihalo par policajev. Begunec je zavil po stopnicah pod Dravski most nato pa izginil v ozki Usnjarski ulici. Policija je nadaljevala lov za njim in je obkolila celo okolišje te ulice s stražami, da bi ga ujela. Zanimiv lov je opazovalo z dravskega mosta par sto ljudi. Med tem so begunca zasledovalci skoro dohiteli. V zadnjem trenutku se je rešil na transformator, ki stoji ob Bergovi tovarni. Tu se mu je posrečilo pretrgati verige, s katerimi je imel roki zvezani. Oproščen vezi, ki so ga v begu ovirale, je urno in spretno splezal po transformatorju ter se zavihtel na streho neke hiše v Židovski ulici. Drzen beg bi se mu bil sigurno posrečil, da ni bila streha zelo strma ter hkrati vsled dežja polzka. Po par korakih se je beguncu spodrsnilo in se je strmoglavil v globino. Pri padcu je zadel na električne žice, katerih se je oprijel kot dobrodošlega rešilnega sredstva — toda ravno to mu je prineslo pogubo. Okrog 500 voltov močen električni tok ga je v trenutku ubil in po par konvulzivnih streljajih je obviselo begunčevo truplo brez življenja na smrtonosnih žicah. — Junak te tragične in hkrati razburljive drame, katera se je odigrala pred očmi stotine Mariborčanov, je bil nevaren tat in vlomilec Viktor Schrey. Rojen je bil Schrey v Gradcu, po poklicu je bil privatni uradnik. Ze dolgo časa se je zdrževal v Mari-

boru ter se preživljal z vlomi in tatvinami. Že večkrat je bil predkaznovan in ravno pred par dnevi je bil izpuščen iz mariborske kaznilnice, kjer je obsedel 5 let težke ječe, na katero je bil obsojen radi tatvine in vlomov. Svobodo je takoj uporabil za nov vlom. — V soboto je vlom pri slaščičarju Vistanu ter odnesel 20 tisoč kron denarja in razne druge predmete, katere je izmaknil nekemu dijaku. Policija je takoj osumila pravega krivca in Schrey se je zopet znašel v rokah pravice. Pri preiskavi so našli pri njem ukraden denar in po zaslišanju ga je stražnik vklenjenega odgnal v policijski zapor k »Grafu«. Ko je stražnik pri vratih pozvonil, je Schrey uporabil ugodno priliko ter pobegnil. Sedaj se je začel za beguncem zgoraj opisani lov, ki se je končal za njeega tako tragično v električnem omrežju. Truplo ponesrečenega begunca ni mogla sneti z omrežja sama policija, ter se je obrnila radi tega na požarno brambo. S pomočjo lestev so ga ognjegasci izvlekli iz omrežja ter ga predali policiji, ki je odredila njegov prevoz na pokopališče.

Novi gosti mariborske kaznilnice. Ker je mariborska kaznilnica ena največjih in najmodernejših urejenih v celi državi, se odpremljajo v njo od vseh krajev težji zločinci, da odslužijo svojo kazen. Te dni je dobila kaznilnica nove goste in sicer to pot iz Dalmacije. Med njimi so znameniti kriminalni tipi, kot na primer roparji, ki so oropali šibensko davkarijo.

Pozor pred stražo. Komanda mariborskega vojnega okroga ponovno opozarja vse prebivalstvo, da se ponoti ne poslužuje poti v obližju municijskega skladišča v Bohovi (pri Hočah), ki veže Ptujsko in Tržaško cesto, in da po možnosti vobče ne hodi v gozd v bližini tega skladišča, da se ne bi dogodila kaka nesreča, ker je tamkaj postavljena straža.

Prodaja ovčjega mesa. Počenši z dnem 2. oktobra t. l. od 8. ure naprej se bo na prosti stojnici na sejmišču ob klavnici prodajalo ovčje meso kg po 10 D. Množina: približno 3000 kg. Prodaja se vrši tudi naslednje dni, to je v petek in soboto, dokler zaloga traja.

Prostovoljno gasilno društvo v Pobrežju priredi v nedeljo, dne 5. oktobra, ob treh popoldne v gostilni gospe Rojko vinsko trgatav. Ker je čisti dobiček namenjen za društvene potrebščine, vabi odbor vse domačine in sosedde, da se trgatave udeležijo.

Zdravnik dr. Vilko Marin zopet ordinira dnevno od pol 10.—12. ure in od 2.—4. ure v Razlagovi ulici št. 15. Telefon 205.

Javnosti v pojasnilo. »Tabor«, »Narod« in »Jutro« so začeli po svojih predalih vrtili nacionalistično lajno in brez povoda ter vzroka napadati mariborsko tvrdo Jaš in Lesjak v Šolski ulici. Ti listi očitajo firmi nemškutarstvo ter renegeatstvo, kar pa nikakor ne odgovarja istini. G. Lesjak je nam kot odgovor na napade omenjenih listov poslal v priobčitev to le pojasnilo: Hvala Bogu, da me pozna mnogo merodajnih Slovencev, ki dobro vedo, da sem slovenske matere sin in da bivam že približno 20 let z malimi presledki v Mariboru. Tudi se nisem nikdar in nikjer strankarsko udeleževal, temveč sem vedno in povsod nastopal nepristransko, kakor je samoumevno za trgovca. Taisto velja tudi za mojega trgovskega sodruga g. Lesjaka. Da se pa čutim pravega Slovenca in narodnjaka, priča to, da sem se takoj v letu 1900 vpisal kot član pri Slovenskem trgovskem društvu. Tudi moji otroci so bili vpisani takoj v slovensko šolo in pristopili k slovenskim telovadnim organizacijam. Po »Taborovih« poročilih posnemam, da je moj največji prestopok bil to, da želim, da bi otroci poleg slovenščine znali tudi nemški. Ta moja želja pa še dolgo ne opravičuje, da se kratkomalo napada tvrda Jaš in Lesjak kot nemškutarstvo renegeatska. Za drugič naj si gospodje okrog »Tabora« poiščejo boljše in natančnejše informacije, preden bodo kakšno slovensko podjetje obmetavali brez podlage z neresničnimi poročili. — Maks Jaš.

Starši iz mesta in dežele, ki morate oskrbeti za novo šolsko leto svoje otroke s knjigami in drugimi šolskimi potrebščinami, vse dobite v veliki izbiri po kolikor mogoče nizkih cenah v novi podružnici Cirilove tiskarne, Aleksandrova cesta 6 (v novem bančnem poslopju, nasproti frančiškanski cerkvi). Vse šolske potrebščine razen knjig, dobite kakor dosedaj še tudi znanprej v stari prodajalni Cirilove tiskarne, Koroška cesta 5.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala E. Örczy.
Prevedel Paulus.

55

»Zenske so ničemurne!« je dejal Robespierre tisti večer v budoarju kraljice Marije Antoinette, ko se je poslavljajal od Chauvelina, — in boljše ni mogel zadeti ko da si je za svoje namene izbral igralko Candeille —.

In par ur za selom je prišel k njej Chauvelin sam.

Prišel je z izdelanim gotovim in točnim načrtom.

V Richmond pojdete, ji je naročil, pod pretvezo, da pobirate darove »za uboge sestrance v Parizu«. Vse jo je poučil, kako naj govori, da pridobi zase Margareto Blakeney. Nastopi naj na pozdravnem večeru. Pela bo francoske pesmi pred izbrano londonsko družbo. Sam princ waleški jo bo poslušal —.

In pri nastopu naj nosi ovratni nakit, ki ga ji je prinesel od Robespiera.

To je bilo vse —. Drugo pa da bo že naredil on, Chauvelin —.

Kako lahko, kako enostavno —! In vendar, kako čudno in nerazumljivo zanje —!

Igrala je slepo ulogo, ni vedela, kaj pravzaprav Chauvelin namerava, on da bo vse naredil, je dejal —.

Pa igrala je vlogo, ki je stregla njeni častiteljnosti in ničemurnosti. Vrhunec slave bo dosegla —.

Zamišljena je sedela v predsobi. Njeni prsti so se igrali z dragocenim nakitom, rahlo so se tresli.

Poznala je nakit. Videla ga je v zgodnji mladosti, tistikrat ko je njena mati še služila za kuhinjsko dekle v hiši vojvode Marny. Nakit je tistikrat nosila vojvodinja Marny, Julietina mati —.

O, spominjala se je — otrok je bila še tistikrat —, kolikokrat je s svetim občudovanjem gledala visoko, sijajno gospo, ki se ji je zdela da prihaja iz čisto drugega sveta k njim doli med ubogo služinčad —.

Kako se sreča obračal Renata Candeille, hči kuhinjske dekde, nosi danes dragulje vojvodinje Marny —!

Najbrž jih je zasegla revolucionarna vlada, ko je pobegnili iz Francije zadnja potomka Marnyjevoga rodu, Julietta Marny — dobro jo je poznala! —. In vlada je poslala nakit njej, ubogi igralki, »v zahvalo za za-sluge, ki jih je in si jih še bo pridobila —«.

Ki si jih še bo pridobila —!

Renata Candeille so se bleščale podolgaste črne oči. Chauvelin ji ni natančneje povedal, kaj namerava, pa to ji je dejal, da pride na pozdravni večer gotovo tudi Julietta Marny, ki da mora videti nakit na njenem vratu —.

Naj Chauvelin meri s svojimi načrti kamor hoče, — ona, Renata Candeille, bo danes tudi zase dosegla popolno zadoščenje!

Odkar je živela na Angleškem, — koliko žalitev je že morala požreti od nadutih francoskih aristobeguncev, ki so tod uživali angleško gostoljubnost, po večini berači prav kakor ona sama! In netila je sovraštvo do teh ljudi, iskala priložnost, da se maščuje —.

In danes se bo maščevala! Vsaj eno teh ošabnežev bo zadela v sree, ponižala jo bo —.

Vrata so se odprla. Margareta je vstopila in ob njeni desnici mlado dekde, Julietto Marny.

Renata je vstala in se priklonila.

»Pripravljena sem, gospa!« je dejala krotko. »Lahko začnem, če želite. Sestavila sem majhen spored, — ali naj začnem z veselimi ali z otožnimi našimi pesmicami?«

Še preden je utegnila Margareta odgovoriti, se je vroča in tresoča se roka oklenila njenih prstov.

»Kdo — kdo je tale ženska?« ji je šepnila Julietta na uho.

Vsa bleda je bila in nemirna in njene velike oči so z neprikrito jezo visele na francoski igralki.

Margareta se je vznemirila. Ni razumela prijateljice. Brezbrižno je skušala odgovoriti.

»To je gospodična Candeille«, ji je dejala, »iz varieteja v Parizu. Gospodična Renata Candeille! Pela bo nocoj par ljubeznivih pesmic našim gostom.«

Pomirjajoče jo je prijela za roko.

Ves večer so jo begale nemirne misli, **pripor v šatoru** ji je spet živo stopil pred oči. Kaj pomeni Juliettino razburjenje —? Zbala se je, da se je Chauvelinova igra že začela —.

Pa Julietta se ni menila za njo.

Njeno mlado ubogo srce še ni prebolelo bridkih udarcev, ki so jo drug za drugim zadevali zadnje mesece v Parizu, še so krvavele rane, ki jih je vsakala izguba brata in očeta, izguba premoženja —. **Obubožala** je, vse so ji vzeli, ostudno so jo obrekovali, **smrti** je gledala v oči, komaj je rešila golo življenje. In sedaj je živela od dobrot, med tujci —.

Pred njo pa je stala hči njene kuhinjske dekde, predrzno, izzivajoče, zaničljivo je zrla na **pregnato**, obubožano plemkinjo in na vratu je nosila Marnyjeve dragulje, nakit njene matere, dragoceni spomin na srečne, ljube čase —.

Julietta je bila mlado dekde, ni se znala premagovati. Bridko je pozneje obžalovala svojo prenačlenost, ugriznila bi se bila v jezik, počrnila in prenesla tudi ponižanje, — pa tistikrat ji je zavrela kri, preveč je bilo grenkobe zanje in za njeno boleče, trpeče sree, **prekipela** je in se izlila v strastne, žaljive besede.

(Dalje prihodajič).

Pisarniški sluga se sprejme takoj v službo; isti mora imeti v Mariboru stanovanje. Oglasiti se je treba v upravništvu »Straže.« 604

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji »Vrt«, **Džamonja** in drugovi, družba z o. z., Maribor. Največji izbor plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriškanskih podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno ukrasno grmovje ter drevje imamo celo. Zahtevajte cenike! 607 10—1

Nova posojilnica. Kreditna stavbna zadruga »Mojmir« je otvorila oddelek za ugodna posojila in za hranilne vloge. 605

Gostilničarji, **pozor!** Najboljše in najcenejše **dalmatinsko** vino dobite v Ptuj, Panonska ulica 5 (stara vojašnica), pri L. Orel. 602

Lešnike kupuje »Mirim« tovarna čokolade, **Maribor**, Prešernova ulica 19. 594 3—1

Josip Nekrep, tesarski mojster in podjetnik, **Maribor**, Smetanova ulica 59, telefon št. 140, prevzame vsa dela s točnim in cenim izdelovanjem. 465 11—1

Privatni pouk za posameznike

za strojepisje, stenografijo, računstvo (nauk o menicah in devizah, kalkulacijah, kontokorentih), enostavnem, dvostavnem in ameriškanskem knjigovodstvu z bilanco, korespondenci in registraturi. Začetek dnevno. Traja 3—6 mesecev. Metoda Kovač: samo praktično, temeljito, lahko umljivo. **KOVAČ, MARIBOR, KREKOVA ULICA 6.** 566

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter.
Maribor, Dravska ulica 15.
Zamenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

Trgovina
Martin Šumer
= Konjice =
priporoča veliko izbiro raznega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugodnih cenah ter je za došlo sezono vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila dosti prihrani. 737 50—1

Kdor v „Straži“ oglašnje, uspeha gotovo se raduje!

Kolesarii pozor!

Popravila koles, kakor moderniziranje, emajliranje, poniklanje i. t. d. se točno, solidno in trpežno izvršijo v mehanični delavnici

Divjak & Gustinčič,
Maribor
Vojašniška ulica šte. 13

Nadalje se sprejemajo popravila živalnih in pisalnih strojev vseh vrst, gramofonov i. t. d., kakor tudi vsa specijalna stružarska dela.

Radi porastka dinarja

dajamo pri vsakem nakupu

5% popusta

Bogata zaloga modnega blaga, drobnine, trikotaže, perila, potrebščin za krojače in šivilje, galanterije, parfumerije, igrači
----- i. t. d. i. t. d. -----

Brezkonkurenčne cene!

Gaspari & Faninger
Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Suhe gobe
kupim vsako množino po najvišji ceni. Ponudbe z navedbo cene in vzorcem na
IVAN SEVER, VELENJE